

Venäjän Federaation sosiaalis-taloudellinen kasvuennuste vuodelle 2013 ja vuosien 2014–2015 suunnittelukaudelle

Alkuperäinen dokumentti: [Venäjän talouskehitysministeriö](#)

Metsäteollisuus

Vuonna 2011 puutuoteteollisuuden tuotanto kasvoi 4 % ja sellu- ja paperiteollisuuden 1,8 %. Suurin kasvu saavutettiin pakkaustuotteiden, lastu- ja kuitulevyjen, vanerin ja viilun tuotannossa, minkä ansiosta kyseisten tuotteiden tuotanto on saavuttanut kriisiä edeltäneen tason.

Puutuoteteollisuuden sekä sellu- ja paperiteollisuuden tuotantomäärät kasvavat edelleen vuonna 2012. Vuoden 2012 alkupuoliskolla puutuotteiden tuotanto oli 2,5 % edellisvuotista suurempi, sellu-, paperi- ja painoteollisuudessa vastaavasti 6 %. Metsäteollisuuden kasvua ovat vauhdittaneet kysynnän elpyminen niin sisämarkkinoilla (rakennusmarkkinat ja huonekalutuotanto) kuin ulkomarkkinoillakin sekä alan investointien lisääntyminen.

Metsäteollisuuden suurimmat ongelmat ja sen kasvua rajoittavat tekijät ovat: paperituotteiden kylläiset sisämarkkinat, alhainen metsänkäyttöaste, puun alhainen kemiallinen jalostusaste, puu- ja paperituotteiden tuotannon ja viennin puutteellinen rakenne, Venäjän metsäteollisuuden riittämätön kiinnostavuus investointikohteena, metsäteollisuusyritysten alhainen investointiaktiivisuus, sekä käyttöomaisuuden kuluneisuus ja tekninen vanhentuminen.

Venäjän metsäteollisuuden kasvun riskejä keskipitkällä aikavälillä ovat lisäksi: puutteelliseen infrastruktuuriin liittyvä saatavissa olevan puuraaka-aineen niukkuus, puun vientitullien aleneminen Venäjän WTO-jäsenyyden liittymisehtojen mukaisiksi, korkean jalostusasteen tuotannon puute, venäläisten tuotteiden laatu ja kilpailukykyisyys, myös ulkomarkkinoilla.

Tällä hetkellä puunjalostusmarkkinoilla on huomattavissa Länsi-Euroopan markkinoiden kääntyminen kanadalaisten tuottajien puoleen. Eteläamerikkalaista eukalyptussellua toimitetaan yhä enemmän Länsi-Euroopan markkinoille. Samanlainen suuntaus on näkyvissä myös Kiinan markkinoilla. Ilmiö johtuu prosessitekniikan parantumisesta, eukalyptussellutuotannon taloudellisesta tehokkuudesta sekä paperinkulutuksen kasvusta kehittyvillä markkinoilla.

Venäläiset tuotteet ovat kokonaisuudessaan vastaavia ulkomaisia tuotteita huonompia vanhentuneiden ja ympäristölle haitallisten teknologioiden sekä käyttöomaisuuden kuluneisuuden ja teknisen vanhentumisen vuoksi, minkä vuoksi laatustandardeja ei pystytä pitämään yllä ja resurssien (raaka-aine, energia, työ) kulutus kasvaa. Alalle on tyypillistä pitkälle jalostettujen tuotteiden tuotantokapasiteetin puute, koska toiminnassa olevien yritysten kapasiteetti on käytetty loppuun (vuonna 2011 sellu- ja paperitehtaiden käyttöaste oli 80,2 % ja kartonkitehtaiden 83,0 %). Sellu- ja paperiteollisuudessa noin 80 % jatkuvatoimisista sellukattiloista on ollut käytössä yli 25 vuotta.

Sellu- ja paperiteollisuudella on kuitenkin suuri potentiaali Venäjän sisämarkkinoilla. USA:ssa paperia ja kartonkia käytetään yli 300 kg per henkilö ja Suomessa yli 400 kg per henkilö, kun taas Venäjällä vastaava luku on 50 kg per henkilö.

Metsäteollisuuden tuotannon kehitys (skenaario 2¹), %

Toimiala/tuote	2011 raportti	2012 arvio	2013	2014	2015	2015/2011, %
			ennuste			
Raakapuun	102,1	103,2	106,3	106,6	106,8	124,9
Puutuoteteollisuus	104,0	103,9	104,6	105,2	105,6	120,7
Sahatavara	107,2	107,1	105,2	105,7	106,2	126,5
Kuitulevy	111,1	104,9	104,7	104,9	105,3	121,3
Lastulevy	122,2	92,7	105,1	105,2	105,5	108,1
Vaneri	111,7	106,1	105,5	105,8	106,5	126,1
Sellu- ja paperiteollisuus	101,8	102,8	103,2	103,9	104,1	114,7
Markkinasellu	104,3	104,9	104,1	104,4	104,8	119,5

Metsäteollisuuden tasainen kehitys ennustekaudella perustuu sisäisen kysynnän kasvuun sekä olennaisesti myös ulkoihin suhdanteisiin. Lisäksi on odotettavissa, että kasvu kiihtyy niiden tuotteiden osalta, joiden tuotanto ei Venäjällä ole tarpeeksi kehittyntä ja joiden laatu ei vastaa jatkojalostuksen vaatimuksia. Tällaisia tuotteita ovat eräät puulevyt (kuivamenetelmällä puristettu kuitulevy), suurikokoinen vaneri sekä paperin ja kartongin jalostetummat muodot, mukaan luettuna päällystetyt paperit ja kartongit, pehmopaperit, erilaiset paperiset ja kartongista valmistetut kalvolliset, vettähylyvät moniväripainatuspakkaukset.

Ulkomaankauppa

Vientikaupan osalta on huomattava, että viime vuosina tärkein raakapuun vientimaa on ollut Kiina (koko Venäjän puunviennistä 71,2 % kohdistui Kiinaan vuonna 2011). Venäjän viemän raakapuun määrä Euroopan Unionin maihin laski 6,5 % vuonna 2011 (EU:n osuus Venäjän puunviennistä oli 20,4 %, laskua siinä oli 1,2 %). EU-maiden sellu- ja paperitehtaiden raaka-aineen kysynnän lasku on alentanut Venäjän puun vientimääriä. Keskipitkällä aikavälillä tarkasteltuna jalostamattoman puun viennin kasvuvauhti on melko suurta, sillä puun vientitulleja on laskettu Venäjän federaation liittyttyä WTO:hon (vuonna 2015 verrattuna vuoteen 2011 kasvu on 50,6 %).

Korkeamman jalostusasteen metsäteollisuustuotteiden viennin kasvuvauhdin arvioidaan pysyvän tasaisena, mutta kasvu ei ole niin nopeaa kuin raakapuun viennin kasvuvauhti: vuonna 2012 kuitulevyjen viennin kasvu on ollut yli 9 % verrattuna vuoteen 2011 (vuonna 2015 vastaava luku on 21,9 % verrattuna vuoteen 2011), sahatavaran viennin kasvu 6 % (24,8 %) ja sellun yli 13 % (28,3 %). Kokonaisuudessaan metsäteollisuuden tuotteiden viennin kasvu on 23–30 prosenttia vuonna 2015 verrattuna vuoteen 2011.

Metsäteollisuustuotteiden tuonnin odotetaan kasvavan, mikä näkyy ennen kaikkea tuotteissa, joiden tuotanto Venäjällä ei ole teknisesti tarpeeksi kehittyntä: korkeateknologiset levyt (vuonna 2012 verrattuna vuoteen 2011 lastulevyillä 57,5 %, kuitulevyillä 8,2 %, vuonna 2015 verrattuna vuoteen 2011 vastaavasti 82,3 % ja 33,5 %), vaneri (vuonna 2012 verrattuna vuoteen 2011 9 %, vuonna 2015 verrattuna vuoteen 2011 57,5 %), paperi ja kartonki (vuonna 2012 verrattuna vuoteen 2011 2,8 %, vuonna 2015 verrattuna vuoteen 2011 15,2 %). Kokonaisuudessaan metsäteollisuustuotteiden tuonti kasvaa vuonna 2015 yli 10 prosenttia verrattuna vuoteen 2011.

¹ **Skenaario 2 (kohtuullisen optimistinen)** kuvaa Venäjän talouden kilpailukykyyn suhteellista nousua (mikä näkyy viennin korvautumisena) ja investointi-ilmapiirin paranemista infrastruktuuriin suunnatun valtionrahoituksen noustessa maltillisesti ja palkkatason noustessa nopeasti budjettisektorilla vuosina 2014–2015. Bruttokansantuotteen kasvun ennustetaan olevan 3,7–4,5 %:n tasolla vuosina 2013–2015.

Investointien kehitys

Metsäteollisuusyritysten tukemiseksi on liittovaltion budjetissa vuodelle 2012 ja kaudelle 2013–2014 varattu rahoitusta, mm. korkotukilainoja puun, raaka-aineen ja polttoaineen kausivarastojen luomiseksi sekä teknisen laitteiston uusimiseksi. Vuodesta 2013 alkaen aiotaan lisäksi toteuttaa uusia korkotukitoimenpiteitä niille metsäalan prioriteetti-investointihankkeille, joissa tehdään uusrakentamista tai hankitaan uutta laitteistoa.

Vuonna 2011 puutuoteteollisuuteen tehdyt uusinvestoinnit kasvoivat 37,7 prosentilla, sellu- ja paperituotantoon 15 prosentilla. Vuoden 2012 alkupuoliskolla Venäjän metsäteollisuuden suurten ja keski suurten yritysten investointien kasvuvauhti on säilynyt: puunjalostuksessa kasvua on ollut 10,3 % ja sellu- ja paperiteollisuudessa 8,8 %.

Jos suuntaus säilyy skenaario 2:n (kohtuullisen optimistinen) mukaisena, vuodesta 2013 alkaen keskipitkällä kaudella on odotettavissa metsäteollisuustuotannossa maltillista kasvua (puutuoteteollisuudessa 4,6–5,6 %, sellu- ja paperiteollisuudessa 3,2–4,1 %), jonka ovat saaneet aikaan seuraavat metsäsektorin kehitystä määrittelevät tekijät:

- pitkän aikavälin investointiprojektien toteutuminen metsäteollisuuden modernisoinnissa ja uusien yritysten rakentamisessa
- peruspääomaan tehtyjen investointien kasvu
- puunjalostuslaitteiston rahoitus- ja leasing-ehtojen parantuminen
- tuonnin korvaamiseen tähtäävien valtiollisten tukitoimenpiteiden toteutuminen.

Vuosina 2012–2015 metsäteollisuustuotteiden kulutus Venäjällä kasvaa edelleen. Väestön tulotason ja myynnin nopea kasvaminen, investointiaktiivisuuden nousu, asuntorakentamisen tilanteen parantuminen ja rakentamisen kasvu nostavat Venäjän sisäistä kysyntää metsäteollisuuden tuotteille. Puurakenteiden, valmistalojen, parakkien ja ovialementtien tuotannon odotettavissa oleva kasvu liittyy puisten rakennetuotteiden käytön kasvuun asuntorakentamisessa ja lisääntyneeseen puutalorakentamiseen. Myös polttoaineksi käytettävien pellettien tuotannon ennustetaan kasvavan.

Metsäteollisuuden kasvuvauhti riippuu prioriteetti-investointihankkeiden toteutumisesta ja uuden tuotantokapasiteetin käyttöön otosta. Venäjän federaation kauppa- ja teollisuusministeriö on vahvistanut 114 investointiprojektia, joiden yhteissumma on 418,7 miljardia ruplaa ja arvioitu jalostettavan raaka-aineen määrä noin 80 miljoonaa kuutiometriä vuodessa. Prioriteetti-investointien mekanismin käynnistyttyä projekteihin on investoitu 177,9 miljardia ruplaa. Valmistuneita hankkeita on 24, joiden investointien yhteismäärä on 70 miljardia ruplaa. Prioriteetti-investointien toteuttamisen seurauksena vuonna 2012 ja seuraavina vuosina puun jalostusaste nousee, perussahatavaran tuotanto kasvaa sekä alalla työskentelevien määrä lisääntyy.

Puutuoteteollisuuteen tehtävien investointien määrän odotetaan kasvavan yli 77 prosentilla vuonna 2015 verrattuna vuoteen 2011, sellu- ja paperiteollisuudessa yli 27 prosentilla. Merkittävä ero investoinneissa alojen välillä vuonna 2015 johtuu puutuoteteollisuuden investointien romahduksesta vuosina 2009–2010 sekä sellu- ja paperiteollisuusprojektien suuremmista riskeistä.

Skenaario 1 (konservatiivinen)²: Raakapuun vientitullien aleneminen WTO:hon liittymisen yhteydessä voi johtaa puunviennin rajuun kasvuun, mikä puolestaan voi kasvattaa puunkorjuumääriä. Seurauksena voi olla, että korjuuryitykset suuntaavat toimintansa vientiin ja puun jalostusasteen nostoon tähtäävät investointihankkeet supistuvat.

² **Skenaario 1 (konservatiivinen)** ennustaa kilpailukyvyyn säilyvän matalana suhteessa tuontiin ja investointiaktiivisuuden olevan pidättyväistä valtion kehittämiseen suunnatun rahoituksen vähentyessä. Skenaarion mukaan valtiollinen investointikysyntä sekä budjetin tekijöiden reaali palkkojen kehitys pysähtyy. Talous kasvaa arviolta 2,7–3,3 % vuosina 2013–2015, mikä on keskimäärin 2,2 % pienempi kuin perusskenaariossa.

Puun vientitullien olennainen lasku voi siis toisin sanoen hidastaa metsäteollisuuden investointien toteutumista ja vastaavasti johtaa puutuoteteollisuuden lamaannukseen samalla kun raakapuun vienti kasvaa rajusti. Verrattuna skenaarioon 2 puutuoteteollisuuden tuotannon vuotuisen kasvuvauhdin odotetaan supistuvan 2,4–2,8 %, sellu- ja paperintuotannon taas 0,9–1,2 %.

Metsätalous

Venäjän federaation metsien kokonaiskasvu on 83 miljardia kuutiometriä, alueen metsäisyys on yli 47 % ja toteutuneet hakkuut kattavat 28,3 % hakkuumahdollisuuksista. On odotettavissa, että vuoteen 2015 hakkuusuunnitteen käyttöaste kasvaa 8,5 % verrattuna vuoteen 2011.

Tällä hetkellä metsäsektorin taloudellista kasvua hillitsevät käytettävissä olevien metsien vähäinen määrä, mikä liittyy kehittymättömään infrastruktuuriin (metsäteiden puute), puuston alhainen laatu johtuen havupuuston intensiivisestä käytöstä ja tehottomista metsänuudistusmenetelmistä sekä laittomasti hakatun puutavaran suuri määrä ja puuvarantojen ehtyminen perinteisillä raaka-aineen hankinta- ja jalostusalueilla.

Huomattava osuus raakapuusta (yli 24 % kaikesta Venäjällä hakatusta puusta) menee vientiin, mikä tekee metsäsektorin kehityksen riippuvaiseksi ulkomarkkinoiden tilanteesta.

Teollisten tuotantomäärien ja rakennustoiminnan lisääntyttä puunkorjuumäärät ovat nousseet 2,1 prosenttia vuonna 2012 verrattuna vuoteen 2011. Puun vientitullien laskettua WTO:hon liittymisen yhteydessä on odotettavissa, että puunkorjuumäärät kasvavat edelleen 6,3–6,8 prosentin vuosivauhtia keskipitkällä aikavälillä. Vuonna 2015 puunkorjuumäärä on 24,9 % suurempi verrattuna vuoden 2011 tasoon.

Puun hintatilanne määräytyy olennaisesti Euroopan Unionin ja Kiinan talouskasvun mukaan, ovathan EU ja Kiina pääasiallisia Venäjältä saatavan raakapuun käyttäjiä.

Puunkorjuun kehitys (skenaario 2), %

	2011 raportti	2012 arvio	2013	2014	2015	2015/2011, %
			ennuste			
Puunkorjuu	102,1	103,2	106,3	106,6	106,8	124,9

Metsätalouden kehitysennuste on laadittu perustekijöiden pohjalta, jotka kuvaavat metsävarojen järkevää käyttöä: metsänuudistaminen, metsäsuunnittelu, taimikonhoito, metsän kunnostushakkuut ja hygieniahakkuut (hyödynnettävissä oleva puu), suojelutoimet metsien suojaamiseksi tuholaisilta ja sairauksilta sekä metsäpalontorjuntatoimet.

Ottaen huomioon alan suuntaukset sekä metsätalouden aiempaa intensiivisen toiminnan ennustetaan, että hakkuusuunnitteen hyödyntämistä kasvaa vuosina 2013–2015. Metsänuudistamisalan suunnitellaan kasvavan 5,2 % vuoteen 2011 verrattuna, uudistamisalalla on 900 800 hehtaaria vuonna 2015. Taimikonhoidon pinta-alan ennustetaan kasvavan 16,9 % vuoteen 2011 verrattuna. Tunnuslukujen taustalla on tavoite säilyttää ja parantaa metsävarojen hyödyntämispotentiaalia ja ekologista merkitystä. Metsänkävättömäärän muuttuessa on mahdollista oikaista suunniteltua metsänuudistamistöiden määrää.

Liittovaltion budjetista tulevan metsätalouden rahoituksen ennustetaan laskevan 7,5 miljardin ruplan tasolle vuonna 2015.